

ЖИВЕЕМ ДНЕС

TODAY WE LIVE

© Le Cherche Midi, 2015

Published by arrangement with Lester Literary Agency & Associates

© Валентина Бояджиева, *превод от френски*

© Дамян Дамянов, *художник на корицата*

© Сиела Норма АД

София • 2023

ISBN: 978-954-28-4151-7

Еманюел Лирот

ЖИВЕЕМ ДНЕС

Превод от френски
Валентина Бояджиева

 ciela

1.

Филията замръзна във въздуха току пред устата на бащата. Всеки застина пред димящото си кафе. Женски писък откъм улицата. Плачове, викове, изцвилване на кон. Бащата отиде да отвори прозореца. Малката кухня мигом се вледени. Той повика някакъв мъж навън. Размениха си няколко думи, които бяха заглушени от врявата на улицата. Майката и двамата синове, Марсел и Анри, гледаха мълчаливо Ръоне. Но Ръоне отхапа бързо още два залъка от намазания с масло хляб, какво пък, гладна беше. Бащата затвори прозореца. Изглеждаше състарен с десет години.

– Връщат се – рече глухо.

Майката се прекръсти.

– Трябва да направим нещо за Ръоне – продължи бащата.

– Не! – отсече майката през сълзи.

Не смееше да погледне детето. Анри също се беше извърнал. Марсел обаче не отместваше очи от Ръоне. Бащата стоеше прав, целият напрегнат и с погрознели от страха черти. Гледаше втренчено жена си.

– Знаеш ли защо застрелях Батист? Защото имаше английски знамена в мазето. А за една еврейка...

Майката му направи знак да замълчи. Еврейка. Че то произнасяше ли се тази дума? Тя така и не беше разбрала много добре какво точно е да си евреин, но беше опасно и толкова. Скоро щяха да станат пет месеца, откак Ръоне се появи у тях. Трябва да беше шест или седемгодишна, не знаеха точно. Малко необщителна, но горда с тия нейни черни очи като на циганка. Очи, които ви следят винаги отблизо и ви изпиват, но със сигурност интелигентни. Жадни, вечно нашрек, заинтригувани от всичко и сякаш разбираха всичко... Ръоне малко ги плашеше. Освен Марсел, който тичаше с нея из полето по цял ден. През септември отпразнуваха Освобождението, нея никой не дойде да я потърси. А сега кошмарът започваше отново. Мили Боже, не беше възможно... Посред зима отгоре на всичкото. Бащата беше започнал да пристъпва ситно от крак на крак.

– Фрицовете ще са тук след няма и половин час. Пиерсон знаят. И няма да пропуснат възможността да се раздрънкат.

Майката знаеше, че беше прав. Злобните погледи на Катрин Пиерсон по време на църковната служба говореха много.

Малката стана и отиде послушно до мъжа. Майката усети как сърцето ѝ заблъска в гърдите. Защо изведнъж перспективата, че трябва да се раздели с Ръоне, я разстрои до такава степен? Тя никога не бе имала чувството, че наистина обича детето. Гледаше как малката си облича палтото, все още пухкавите ръчички бяха съсредоточени върху копчетата. Бащата грубо ѝ нахлупи шапка с помпон. Детето беше спокойно, толкова спокойно и при все това напрегнато като опъната тетива, готово да действа, да реагира, както винаги да направи точно каквото трябва. Е, това беше едно от нещата, които винаги успяваха да подразнят майката... но не и днес. Тя рязко се изправи и изчезна в коридора. Чуваха я как изкачва стъпалата две по две с пъхтене.

– Хайде, вие двамата, целунете малката – нареди бащата.

Момчетата станаха от масата и се приближиха. По-големият, Анри, едва докосна бузата на момиченцето. Марсел, който скоро щеше да навърши единайсет, дълго я държа притисната към себе си. Накрая Ръоне нежно го отблъсна. Той плачеше. Тя впери поглед в неговия, целуна го по бузата и се обърна, за да отиде да постави ръката си в тази на бащата. Майката влезе в кухнята с малък куфар в едната си ръка, а в другата с много овехтяло човече, което подаде на Ръоне. Целуна детето по челото. Бащата взе куфара, отвори вратата и изведе Ръоне на студа, сред виковете, паниката и опасността. Вратата се затвори с рязко прищракване. Майката стоя дълго с очи, вперени в празното пространство, и с леко повдигнати разтворени ръце, застинали протегнати като на просящите. Обърна се към синовете си и промълви:

– Без ръкавици е.

Бащата тичаше като човек, видял дявола. До него Ръоне почти подхвърчаше, ръката ѝ беше премазана от стоманения юмрук, а бузите – брулени от ледения северен вятър. Около тях в снега цареше хаос. За миг погледът на малката срещна този на старица, която се вайкаше в някаква каруца наред дюшеци и легени, с врещящо бебе в ръцете. По-нататък мъж и жена дърпаха капитонирана кувертюра и се псуваха. Майка крещеше малко име през плач и се оглеждаше уплашено на всички страни; останалата част от семейството чакаше в каруцата, за да напуснат селото. Ръоне беше впечатлена от чифтовете крака, които тъжно се клатеха във въздуха, странно спокойни сред цялата паника. Повечето хора тръгваха пеша, понесли на гръб или в бебешки колички вещите си, децата си, старците си.

Бащата и Ръоне стигнаха на площада. И хукнаха към прага на кюрето. Бащата позвъни. Вратата се отвори почти веднага и в нея се появи високата фигура на кюрето. Въведе ги в хола.

В камината гореше буен огън, който хвърляше трептящи сенки по дървената ламперия, с която стените бяха изцяло облицовани. Миришеше приятно на восък. Бащата сподели молбата си.

– Тя и тук няма да е в по-голяма безопасност – каза кюрето.

– Разбира се, че ще е – измърмори бащата.

Където и да е другаде в този момент, но не и у тях! Когато преди пет месеца се съгласи да приюти Ръоне, бащата знаеше какъв е рискът за него и семейството му. Но тогава всички мислеха, че войната върви към края си; от месеци не бяха виждали германци в околността. А днес тия мръсници, фрицовете, бяха почти пред вратата им. И кой знае какво си бяха наумили. Дали нямаше да са още по-брутални и по-жестоки отпреди – полудели, задето бяха се докоснали до поражението? Може би дори щяха да са по-многобройни, зелено-сиви орди, които възкръсваха от пепелта като толкова завърнали се, избълвани сякаш обратно от ада. Представяше си своите две момчета облени в кръв, с тела, надупчени от куршуми като това на сина на един аптекар, когото бяха намерили зад енорийската зала. Притесненото лице на бащата се мръщеше. Отново беше заситнил от крак на крак, все така стиснал ръката на Ръоне.

– Добре, Жак – каза кюрето.

Бащата едва не се хвърли ничком в краката му. Но само се ухили като идиот. На кюрето наистина му дожаля за този душа човек, който изведнъж се беше превърнал в страхливец. Мъжът го възнагради с едно прегракнало „благодаря“, после пусна куфара и ръката на Ръоне. Наведе се и хвана малката за раменете. Погледна я и се почувства презрян. Детето не даваше израз на нищо, което той би могъл да разбере; никакъв упрек, гняв, тъга, нямаше и страх или пък примирение, а само нещо силно, лишено от всякакво лесно за определяне чувство. Разстроен и съсипан от срама и едновременно с това трогнат от

благодарността, която се излъчваше от нея, бащата я целуна по челото и побягна като крадец.

– Обичаш ли пържени филийки? – попита кюрето.

– Страхотно обичам – отговори Ръоне.

Тя беше казала „страхотно“. Кюрето я гледаше. Сега малката сияеше от предвкусаното удоволствие да хапне филия, потопена в смес от мляко, захар и яйца и опържена в масло. Отведе Ръоне в кухнята и се захвана с приготвянето. Тя помоли да счупи яйцата. Детето се държеше спокойно и внимателно, сякаш беше на гости в прекрасен мирен ден. Кюрето започна да разбива сместа, но много бързо спря и се послуша. Бръмчене на мотор. Остави телта за разбиване и тръгна към прозореца на дневната. На площада като вихър влетя един кюбелваген*. На около се разгръщаха войници с оръжие в ръце. От джипа слезе офицер. Кюрето имаше време да разпознае двойната позлатена светкавица на фуражката – прокълнатия знак. Войниците изкарваха навън хората от една къща и ги подреждаха пред фасадата с ръце зад тила. Есесовецът вървеше бавно пред уплашените цивилни. Кюрето се обърна; Ръоне стоеше зад него. Не беше пропуснала нищо от сцената. Той грабна куфара, зарязан в средата на хола. Ръоне почувства мъжка ръка да се сключва върху нейната. Излязоха от къщата през вратата откъм кухнята. Жалко за пържените филийки.

Дебелите войнишки обувки на кюрето оставяха дълбоки и широки следи в снега, който покриваше алеята в зеленчуковата градина. Излязоха от градината и тръгнаха през полето. Кюрето тичаше с все сила. На Ръоне ѝ беше трудно да го следва; малките ѝ крака потъваха прекалено надълбоко. Падна. Кюрето я вдигна и продължиха да тичат. Не можеше да се разбере къде е пътят и къде започват нивите. Всичко беше бяло. Натезалото

---

* Модел немски открит военен джип на „Фолксваген“. Синоним на английската дума „джип“. – Б. пр.

от сняг небе, облачно от дни, се разтваряше в пейзажа. Ръоне не можеше повече; задъхваше се, неспособна да си поеме въздух. Кюрето я взе на ръце. В далечината нещо се раздвижи. Кола. Кюрето скочи в канавката, притискайки силно Ръоне до себе си. Зачакаха там със затаен дъх. Звукът на двигателя се приближи. Кюрето надникна над ръба на канавката. Прекръсти се и се усмихна на Ръоне. Джипът беше американски; детето беше спасено. Излезе на пътя и започна да ръкомаха. Превозното средство караше много бързо, удари спирачки и като поднесе, едва не блъсна кюрето. В него имаше двама войници.

– *You take girl!** – извика кюрето.

Войниците се спогледаха объркани.

– *Are you crazy?*** – отвърна шофьорът.

– *She* еврейка! *SS* в село! *She kaput!****

Докато говореше, кюрето вдигна Ръоне и я постави на задната седалка на джипа. Войникът пътник погледна през рамо и срещна очите на момиченцето. Джипът потегли с мръсна газ. Куфарът на Ръоне остана да лежи по средата на пътя.

Ръоне се тръскаше отзад в превозното средство. Извади парцаленото човече от джоба си. Шофьорът заговори на спътника си:

– *Und jetzt, was Machen wir?*****

Немски. Точно това беше. Тя отлично разпознаваше езика на онези, които никога не трябваше да застават на пътя ѝ. Чувала го беше само два пъти, но никога не би могла да обърка този език с никой друг. Шибаше като наръч коприва, имаше цвета и плътността на леден блок и въпреки това... И въпреки това за слуха на Ръоне в него имаше яснота, светлина, прозира-

---

* Вие взима момиче! (англ.) – Б. пр.

** Луд ли сте? (англ.) – Б. пр.

*** Тя е еврейка! СС в село! Тя капут! (смесица от англ., фр. и немски.) – Б. пр.

**** И сега какво ще правим? (нем.) – Б. пр.

ща иззад думите, нещо топло и близко, нещо неясно, което тя не можеше да си обясни.

Изведнъж ѝ стана много студено. Вкопчи се в предната седалка и зъбите ѝ затракаха. Предрешените войници размениха още няколко думи. Джипът беше поел по горски път. Ръоне се чувстваше притеснена. Добре че войниците не го виждаха все още. Това трябваше да престане. Трябваше. Сега. Спирачките изскърцаха. Джипът спря на едно плъзгаво място. Шофьорът слезе от колата и грубо вдигна Ръоне, за да я постави на пътеката, която се губеше навътре в гората. Извади пистолет от джоба си и използва дръжката, за да застави Ръоне да тръгне пред него. Другият войник вървеше отзад.

Чуваше се само проскърцването на стъпките им по замръзвания сняг. Върховете на високите борове се полюшваха бавно в небето, поклащани от студения северен вятър. Ръоне продължаваше да върви все така изправена. Страшно беше жадна. Усещаше едрото тяло на германеца зад себе си, присъствието на пистолета, несъмнено насочен към нея. В тази гора ли щеше да умре, след като се беше измъквала толкова пъти? Какво точно е да умреш? Знаеше, че смъртта е необратим край, познаваше признаците, но най-вече притежаваше дарбата да я предусеща и да ѝ се изплъзва... Е, този път нямаше да се получи. Каза си, че накрая е загубила играта, която трябва да беше започнала преди много време, може би още докато е била бебе. Толкова по-зле, че двамата високи мъжаги бяха зад нея. Наистина много ѝ се пиеше вода. Спря рязко и се наведе към земята. Войникът зареди пистолета си. При все това Ръоне не се откажа: загреба пълна шепя сняг и жадно я поднесе към устните си. Отхапа от зърнестата материя, която, плъзгайки се надолу в гърлото ѝ, се разтапяше. Хубаво беше. Тръгна отново.

Германецът в края на редичката им остана стъписан от постъпката на детето. От доста дълго време изобщо не виж-

даше осъдените. Възрастни, деца, старци – бяха му еднакви. Тела без лица, определени да изчезнат. Това момиченце обаче го беше видял наистина: беше яло сняг. То щеше да умре. И го знаеше. При все това ядеше сняг, утоляваше жаждата си. Забелязал беше увереното движение – бързо и лишено от всякакво колебание, почти нехайно, грациозно, плавно, животинско. Нещо в него беше трепнало. Някъде по средата между гърдите и корема. Едва доловимо потрепване, едновременно лек и груб тласък. Нещо познато. Както когато беше там, в гъстите гори, в онзи друг живот.

Войникът, който държеше Ръоне на прицел, изкрещя и разбуди една сива врана, която изграчи ужасно силно:

– Остави на мен – каза отегчено.

Извади пистолета си и се прицели в момиченцето. То вече беше нищо, само силует без лице, определен да изчезне. Зареди.

Ръоне се зачуди каква ли физиономия правеше войникът, който щеше да я убие, онзи, дето беше останал назад, онзи, чийто поглед беше уловила за миг в джипа, онзи с дълбокия глас. Искаше да го види. Искаше той да я види. Започна бавно да се завърта около себе си и очите ѝ срещнаха неговите. Те бяха светли и студени. Внезапно през тях премина странна искра, зениците се разшириха. Германецът стреля. Ръоне подскочи. Замижа за миг, а когато погледна отново, другият войник лежеше в снега със стъписано изражение. На Ръоне ѝ трябваше време, за да разбере, че не беше простреляна. Погледна убития мъж, после пак другия, който изглеждаше точно толкова учуден, колкото и тя. Все така държеше оръжието си с протегнатата ръка и стоеше взрян в Ръоне, цялата опръскана с кръвта на мъжа на земята.

Гърмежът все още отекваше в ледения въздух. Германецът като че ли не можеше да се откъсне от очите на детето. Накрая

извърна поглед, прибра оръжието си и пое по пътеката в обратната посока. Ръоне вдигна Плок и догони войника тичешком. Върнаха се при колата. Войникът прескочи през вратичката и запали двигателя. Ръоне имаше време, колкото да скочи на седалката до него. Джипът потегли във вихър от сняг.

Какво да прави сега? Къде да отиде? С тази хлапачка, която се беше обърнала. На кого би му хрумнало да се обърне към онзи, който ще го застреля? Това беше номер на коравите, както беше гледал по филмите. В живота никой не прави така, камо ли пък една еврейка. А точно преди това беше кльопа-ла сняг! Хвърли ѝ един поглед. Тя гледаше право пред себе си, с вирната брадичка и присвити заради студения вятър очи. Пръските кръв по лицето ѝ бяха засъхнали, черните ѝ къдрави коси се вееха във всички посоки. Приличаше на съвсем младa горгона. Проклетa хлапачка. А онзи там, в гората, който сигурно още лежеше с отворени очи и потресен вид. Франц? Не, Ханс. Пълен глупак. Който все още вярваше в победата на хилядолетния Райх, в новата златна ера и всичките останали глупости. Беше убил Ханс вместо момиченцето. Неспособен беше да каже защо. Точно преди да стреля, ръката му се беше отклонила леко и Ханс се беше озовал с куршум между очите.

Напуснали бяха базовия лагер преди два дни, сутринта на 16 декември. Първо взривиха един мост с няколко янки на него. Янките не бяха предвидени, обаче се появиха и... Принуден беше да убие живите и да довърши ранените с хладно оръжие, за да пести мунициите, и всичко това пред ужасения поглед на Ханс. После бяха обърнали указателните табели, срещнали бяха съюзниците и ги бяха изпратили на майната си в някакво забутано селце, вместо в друга затънтена паланка. С янките говореше той; от английския на Ханс струеше баварски акцент, пък и Ханс идея си нямаше кой бе Лестър Янг. Американците бяха подозрителни и задаваха въпроси; чули бяха да се

говори за внедрени шпиони. Високопарното име на операцията от саботажни действия, измислено от Хитлер, беше „Гриф“ и се ръководеше от Ото Скорцени. Хитлер се надяваше да овладее мостовете по Маас и да стигне до Антверпен, за да пипне най-големия склад с муниции на съюзниците. Разбира се, задачата беше самоубийствена и само тъпаци като Ханс вярваха в обратното.

Войникът изведнъж се почувства изтощен; хвана напосоки по една пътека и навлезе навътре в гората. Каза си, че ще отиде толкова далече, колкото колата позволяваше. Искаше само едно: да спи. После щеше да реши. Пътеката свършваше недалеч от един поток. Мъжът и момиченцето слязоха от джипа и тръгнаха край замръзвания поток. Той вървеше бързо. Малката крачеше до него, като избягваше втвърдените и хлъзгави бабуни, замръзнали през дългите дни на здрав студ. Тя беше жизнена и здрава. От време на време го поглеждаше и това го смущаваше. Зад един дебел дъб се показва дървена колиба. Изглеждаше празна. Германецът се приближи безшумно. Придвижваше се с изключителна гъвкавост. Извади оръжието си, изчака миг пред вратата, надавайки ухо. Ръоне стоеше съвсем близо до него, възможно най-тихо. Той рязко отвори вратата с ритник и прекрачи прага, обхождайки вътрешността с въоръжената си ръка. Никой. Направи знак на Ръоне да влезе.

Колибата се състоеше от едно-единствено помещение с голямо огнище, иззидано в единствената каменна стена. Няколко кухненски съда и старият дюшек на земята свидетелстваха за човешко присъствие. Германецът се хвана да запали огън с дървата, които събра около колибата. Ръоне му помогна, колкото можа, въпреки схванатите си от студ ръце. После той се просна на дюшека и заспа мигом с пистолета в ръка.

Ръоне седна на земята до стената. Гледаше го как спи. Нямаше да мръдне. Щеше да го пази. Щеше да се ослушва за

шумовете навън и в случай на опасност да го предупреди. В далечината се чуваше стрелба. Духна в ръцете си да ги стопли. Германецът започна да диша по-шумно; ръката му се отпусна върху дръжката на огнестрелното оръжие. Сви крака и допря коленете до гърдите си. Чертите му се отпуснаха. Изглеждаше дълбоко заспал. Ръоне беше все така жадна. Но този път нямаше да прави нищо. Чакаше. Нека се събуди и да отиде да намери вода.

Не се питаше защо германецът не я беше убил. Когато се беше обърнала, беше разбрала, че нямаше да стреля по нея. А после другият, дето се страхуваше, падна. Той трябваше да умре, не тя. Нещата трябваше да се случат точно така. Обходи помещението с поглед, дървените стени, покрити с паяжини, малките страшно мръсни стъкълца на прозореца, пламъците, които потрепваха в огнището.

Германецът малко беше променил позата си, дясното му рамо беше леко отметнато назад и разкриваше шията му, където туптеше една вена. Поставил беше ръка на гърдите си, които се повдигаха и спускаха в ритъма на дишането му. Лежеше там уязвим и при все това готов да скочи при най-малкия шум, готов да я защити и да убие отново, тя беше сигурна в това. Да опръска снега с кръв.